

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. В.В ДОКУЧАЄВА**

Кафедра управління земельними ресурсами та кадастру

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

«_____» _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

02.05 «СТАНДАРТИЗАЦІЯ У СФЕРІ ОЦІНКИ МАЙНА ТА МАЙНОВИХ ПРАВ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 19 «Архітектура та будівництво»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Землеустрій та кадастр»

(назва програми)

Факультет інженерів землевпорядкування

(назва факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни «Стандартизація у сфері оцінки майна та майнових прав» для здобувачів галузі знань «Архітектура та будівництво», спеціальності «Геодезія та землеустрій», освітньо-професійної програми «Оцінка землі та нерухомого майна».

«___» _____ 20__ р. __ с.

Розробник: доцент кафедри управління земельними ресурсами та кадастру,
(указати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Домбровська О.А.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри управління земельними ресурсами та кадастру

Протокол від «___» _____ 20__ р. № ___

Завідувач кафедри
управління земельними ресурсами та кадастру

(підпис)

(І.В. Кошкалда)
(ініціали та прізвище)

«___» _____ 20__ р.

Схвалено методичною комісією факультету інженерів землевпорядкування

Протокол від «___» _____ 20__ р. № ___

Голова _____
(підпис)

(О.В. Князь)
(ініціали та прізвище)

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 19 «Архітектура і будівництво»	обов'язкова	
Модулів –	Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2020-й	2020-й
		Семестр	
		3-й	-й
Загальна кількість годин - 120	Освітньо-професійна програма: Оцінка землі та нерухомого майна	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 3	Освітній рівень: магістр	20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	10 год
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		80 год.	-
		Індивідуальні завдання	
		год.	год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Стандартизація у сфері оцінки майна та майнових прав» є засвоєнні здобувачами теоретичних, правових засад стандартизації і методів здійснення оцінки майна, майнових прав та організації оціночної діяльності в Україні.

Завданнями навчальної дисципліни є теоретична підготовка здобувачів з питань:

- нормативно-правової бази оціночної діяльності;
- основних понять і принципів стандартизації України;
- зміст міжнародних стандартів оцінки майна та майнових прав
- рентного характеру земельних відносин;
- інформаційної бази оцінки майна юридичної сутності нерухомого майна та прав власності;
- обов'язкові випадки проведення оцінки майна;
- порядок проведення оцінки майна;
- способів оцінки, що розкривають зміст підходів, методів і техніки оцінювання залежно від специфіки об'єкта і його становища на ринку;
- умови і чинники, що визначають ринкову вартість майна сільськогосподарського призначення та методи щодо визначення його ринкової вартості;
- оцінки права користування та оренди земельною ділянкою;
- змісту звіту про оцінку та підготовки висновку про вартість майна.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати: нормативно-правову базу оціночної діяльності, а саме стандарти (національні і міжнародні), методики та порядки оцінки; правовідносини, які виникають у процесі здійснення оцінки майна, майнових прав; принципи, підходи та методи оцінки; етичні норми оціночної діяльності; оціночні процедури; організацію виконання оціночних робіт.

вміти: самостійно вирішувати практичні ситуації, пов'язані із застосуванням земельно-правових норм у сфері оцінки майна та майнових прав, ідентифікувати права власності, майнові права, обмеження та обтяження, збирати необхідну для оцінки інформацію, здійснювати роботу з моніторингу ринку нерухомості та інвестицій, виконувати розрахунки із оціночних процедур.

Перелік компетентностей:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні задачі у сфері оцінки майна та майнових прав, контролювати якість результатів усіх етапів та процедур оцінювання об'єктів нерухомості, якість звіту про оцінку об'єктів та заключного висновку про його вартість; визначати комплекс заходів нормативно-правового характеру для забезпечення оціночної діяльності, забезпечувати виконання процедур ліцензування оцінювальної діяльності в умовах саморегулювання оціночної діяльності.

Загальні компетентності:

1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

2. Знання та розуміння в області оціночної діяльності;
3. Здатність спілкуватися рідною мовою як усно так і письмово;
4. Здатність спілкуватися іншою мовою за спеціальністю геодезія та землеустрій;
5. Здатність використання інформаційних технологій;
6. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчання впродовж життя;
7. Здатність працювати як самостійно, так і в команді;
8. Навички забезпечення безпеки життєдіяльності;
9. Прагнення до збереження природного навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку суспільства;
10. Визнання морально-етичних аспектів досліджень і необхідності інтелектуальної чесності, а також професійних кодексів поведінки.

Фахові компетентності:

1. Знання національних та міжнародних стандартів оцінки;
2. Здатність застосовувати норми національних та міжнародних стандартів оцінки;
3. Базові знання економіки та управління нерухомістю, класифікацію та функції ринків нерухомості, видів нерухомості та видів операцій з нерухомістю, видів вартості і об'єктів нерухомості, стандартів, методики, підходів та методів оцінки нерухомості;
4. Розуміння та дотримання стандартів професійної діяльності, у тому числі стандартів етики, володіння сучасними техніками комунікацій, подання та експертизи результатів оцінки і аналізу;
5. Здатність збирати інформацію про об'єкт оцінки, скласти точний опис об'єкта оцінки, визначити й обґрунтовувати методи проведення оцінки відповідно до стандартів оцінки, встановлювати основні ціноутворюючі фактори, що впливають на вартість об'єкта оцінки, вивчати ринкову вартість аналогічних об'єктів;
6. Здатність обґрунтовувати вибір стандартів та методів оцінки об'єкта в залежності від виду нерухомості та цілей оцінки, визначити вартість об'єкта та обмеження і межі застосування отриманого результату.

Міждисциплінарні зв'язки:

1. Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни: ринок землі і нерухомості, оцінка землі та нерухомості.
2. Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну: інституційне забезпечення та правове регулювання нерухомості, законодавче забезпечення кадастру нерухомості, інвестиції у нерухомість та фінансування.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Стандартизація як важлива складова системи технічного регулювання.

Тема 1. Теоретичні основи стандартизації.

Поняття стандартів, норм і правил, регламентів. Етапи розвитку оціночної діяльності в Україні. Фактори розвитку оцінки майна в Україні. Види та категорії стандартизації. Об'єкти та суб'єкти стандартизації.

Тема 2. Законодавство з питань стандартизації у сфері оцінки майна та майнових прав в Україні. Міжнародні та європейські стандарти оцінки майна та майнових прав.

Сутність нормативно-правового забезпечення системи стандартизації в Україні. Зміст національних стандартів у сфері оцінки майна та майнових прав. Зміст міжнародних та європейських стандартів оцінки.

Тема 3. Регулювання оціночної діяльності в Україні.

Основні механізми регулювання оцінки майна і професійної оціночної діяльності. Типи систем регулювання оцінки майна і оціночної діяльності. Організаційна структура фонду державного майна України. Напрями державного регулювання оціночної діяльності. Реєстр суб'єктів оціночної діяльності.

Тема 4. Поняття та види майна, майнових прав у земельному, господарському, цивільному праві України.

Майно і майнові відносини як об'єкт цивільних і господарських прав. Поняття та види речей у земельному праві. Поняття та види речей у цивільному праві. Поняття та види майна у господарському праві.

Змістовний модуль 2. Загальні засади проведення оцінки майна і майнових прав в Україні.

Тема 5. База оцінки та порядок визначення вартості майна, майнових прав.

Обов'язкові випадки проведення оцінки майна. Види вартості та основні принципи оцінки. Критерії визначення ринкової вартості. Порядок проведення оцінки майна та майнових прав.

Тема 6. Методичні підходи до оцінки майна та їх основні засади.

Загальні вимоги до проведення незалежної оцінки майна. Загальноприйняті методичні підходи оцінки. Методи оцінки ринкової вартості майна. Особливості оцінки окремих видів нерухомого майна. Оцінка цілісного майнового комплексу.

Тема 7. Теорія та процедура оцінки майна сільськогосподарського призначення.

Стандарти, що застосовуються для оцінки сільськогосподарського майна. Умови і чинники, що визначають ринкову вартість майна сільськогосподарського призначення. Класифікація та збір даних про майно сільськогосподарського призначення. Методи оцінки. Порівняльна характеристика класифікації сільськогосподарської нерухомості (міжнародні стандарти, законодавство України)

Тема 8. Оцінка вартості різних прав і видів земельної власності.

Оцінка права користування землею. Оцінка права користування земельною ділянкою на умовах емфітевзису чи суперфіцію. Оцінка права оренди.

Тема 9. Загальні вимоги до складання звіту про оцінку та підготовки висновку про вартість майна. Рецензування звіту про оцінку майна.

Форми звіту про оцінку майна. Структура звіту у повній та стислій формах. Склад відомостей висновку про вартість майна. Загальні вимоги до рецензування звіту про оцінку майна.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.	
Змістовний модуль 1. Стандартизація як важлива складова системи технічного регулювання у сфері оцінки майна та майнових прав.													
Тема 1. Теоретичні основи стандартизації.	12	2	2	-	-	8		2	2				-
Тема 2. Законодавство з питань стандартизації у сфері оцінки майна та майнових прав в Україні. Міжнародні та європейські стандарти оцінки майна та майнових прав.	12	2	2	-	-	8		2	2				-
Тема 3. Регулювання оціночної діяльності в Україні.	12	2	2			8		2	2				
Тема 4. Поняття та види майна, майнових прав у земельному, господарському, цивільному праві України	12	2	2	-	-	8							-
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8	-	-	32							
Змістовний модуль 2. Загальні засади проведення оцінки майна і майнових прав в Україні.													
Тема 5. База оцінки та порядок визначення вартості майна, майнових прав.	11	2	2	-	-	7							
Тема 6. Методичні підходи до оцінки майна, цілісного майнового комплексу та їх основні засади.	18	2	2	-	-	12		2	4				
Тема 7. Теорія та процедура оцінки майна сільськогосподарського призначення	18	2	2	-	-	12							
Тема 8. Оцінка вартості різних прав і видів земельної власності.	14	2	2	-	-	10							
Тема 9. Загальні вимоги до складання звіту про оцінку та підготовки висновку про	11	2	2	-	-	7							

вартість майна. Рецензування звіту про оцінку майна.												
Разом за змістовим модулем 2	72	10	10	-	-	48						
Усього годин	120	20	20	-	-	80		8	10			

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Національна система стандартизації України у сфері оцінки майна та майнових прав. Нормативно-правове забезпечення системи національної стандартизації у сфері оцінки майна та майнових прав	2
2	Регулювання оціночної діяльності в Україні	2
3	Зміст міжнародних стандартів оцінки	2
4	Визначення поняття «майно», «майнові права» у земельному, господарському, цивільному праві України	2
5	Принципи оцінки майна та порядок її проведення	2
6	Загальні вимоги до складання звіту про оцінку та підготовки висновку про вартість майна. Рецензування звіту про оцінку майна.	2
	Усього годин	12

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Характеристика та порядок застосування дохідного підходу	2
2	Характеристика та порядок застосування витратного підходу	2
3	Характеристика порівняльного підходу	2
4	Оцінка цілісного майнового комплексу Оцінка права користування та оренди земельної ділянки на умовах емфітевзису чи суперфіцію	2
	Усього годин	8

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
1	Національна система стандартизації України у сфері оцінки майна та майнових прав	8
2	Нормативно-правове забезпечення системи національної стандартизації у сфері оцінки майна та майнових прав. Зміст міжнародних стандартів оцінки	8
3	Регулювання оціночної діяльності в Україні	8
4	Визначення поняття «майно», «майнові права» у земельному, господарському, цивільному праві України	8
5	Принципи оцінки майна та порядок її проведення	9
6	Методи оцінки майна, цілісного майнового комплексу	10
7	Оцінка вартості різних прав і видів земельної власності	10
8	Теорія та процедура оцінки майна сільськогосподарського призначення	10
9	Загальні вимоги до складання звіту про оцінку та підготовки висновку про вартість майна.	9
	Усього годин	80

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні заняття не передбачені навчальним планом

10. Методи навчання

У ході вивчення дисципліни «Стандартизація у сфері оцінки майна та майнових прав» використовуються такі методи навчання:

1. Група методів за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації – словесні (лекція, бесіда, розповідь), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (виконання конкретних прикладних розрахунків).

2. Група методів за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань – репродуктивні, продуктивні, а саме: дослідницькі, пошукові, частково-пошукові.

3. Група методів за ступенем управління навчальним процесом: навчання під керівництвом викладача, самостійна робота з підручниками і науковою літературою, текстами лекцій, практичних і семінарських занять; робота з комп'ютером; виконання письмових завдань; прикладні дослідження.

11. Методи контролю

Контроль знань, умінь і навичок студентів – невід'ємна складова педагогічного процесу та форма зворотного зв'язку при вивченні дисципліни. У навчальному процесі використовуються такі види контролю: поточний, періодичний (проміжний), підсумковий.

Поточний контроль – контроль рівня знань і умінь у процесі навчання, який проводиться на лекціях та практичних заняттях. Він має такі види і форми:

- опитування на засвоєння попередньої лекції (на початку чергової лекції);
- опитування під час лекції на розуміння її суті;
- контроль за засвоєнням матеріалу лекції;
- практичні заняття;
- співбесіда;
- модульний контроль.

Періодичний (проміжний) контроль – це контроль після вивчення розділу, теми змістових модулів. Він включає такі види контролю:

- контрольні роботи;
- колоквіуми;
- тестові опитування;
- контроль за формуванням практичних умінь і навичок;
- контроль за умінням вирішувати професійно-орієнтовані завдання.

Підсумковий контроль – це контроль, який здійснюється наприкінці вивчення дисципліни. Він включає:

- ✓ семестровий контроль;
- ✓ залік;
- ✓ курсовий проект
- ✓ семестрові іспити.

12. Розподіл балів, які отримують студенти.

Екзамен

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумковий тест (екзамен)	Підсумкова оцінка
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2						
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
30	30	20	20	20	20	20	20	20		100
100 x 0,3				100 x 0,3					100 x 0,4	

*T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Підсумкова семестрова оцінка визначається за формулою:

Підсумкова оцінка = (Сума балів за Змістовний модуль 1 $\times$ 0,3) + (Сума балів за Змістовний модуль 2 $\times$ 0,3) + (Сума балів за іспит $\times$ 0,4).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю повторного

		складання	складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**згідно оціночних норм Міністерства освіти і науки України*

***Оцінка «відмінно» – 90-100 балів** – виставляється студенту за впевнені, аргументовані відповіді, самостійне, творче, ініціативне застосування знань в змінених ситуаціях. Студент демонструє глибоку обґрунтованість, логічність, переконливість викладу матеріалу, правильну і виразну мову. Показує високу старанність і вправність у виконанні практичних завдань і їх бездоганне зовнішнє оформлення.

Оцінка «добре» – 75-89 балів – виставляється студенту, якщо при відповіді на запитання він показав свідоме і повне засвоєння, але з деякими неточностями в другорядному матеріалі, які студент сам виправляє. Студент демонструє достатню обґрунтованість, незначне порушення послідовності, недостатню переконливість при викладенні матеріалу. Показує достатню старанність і вправність, добре зовнішнє оформлення при виконанні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» – 60-74 бали – виставляється за свідоме засвоєння програмного матеріалу з незначними помилками, які студент виправляє з допомогою викладача. Присутні деякі порушення логічності і послідовності, не зовсім достатня самостійність мислення. При виконанні практичних завдань демонструє посередню старанність, зовнішнє оформлення задовільне.

Оцінка «незадовільно» – 35-59 балів – виставляється за несвідоме, механічне засвоєння з великими помилками і прогалинами у знаннях програмного матеріалу. Мають місце необґрунтованість суджень, недостатньо розвинена самостійність мислення. При виконанні практичних завдань відсутність старанності, погане зовнішнє оформлення.

13. Методичне забезпечення

1. Драпіковський О.І. Оцінка земельних ділянок / О.І. Драпіковський, І.Б. Іванова. – К: ПРИНТ-ЕКСПРЕС, 2004.- 296 с.
2. Мжнародні стандарти оцінки 2011, / пер. з англ.. УТО.-К.: «Аванпост-Прим», 2012.-144 с.
3. Домбровська О.А. Стандартизація у сфері оцінки майна та майнових прав: методичні вказівки до проведення практичних занять і виконання самостійної роботи для фахівців галузі знань 19 «Архітектура і будівництво» спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» / О.А. Домбровська; Харк. нац. аграр. ун-т. – Х: ФОП Береговий, 2017.- 95 с.

14. Рекомендована література

Основна

1. Конституція України від 28 червня 1996 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/> конституція.
2. Земельний кодекс України: у ред. від 25 жовтня 2001 року. – К.: Істина, 2001. – 72 с.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>.
5. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
6. Лісовий кодекс України від 21 січня 1994 року [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/>.
7. Про державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/> про державний земельний кадастр.
8. Про оцінку земель: Закон України від 11.12.2003 № 1378-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/> про оцінку земель.
9. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні: Закон України від 12.07.2001 № 2658-III [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>.
10. Про внесення змін до Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень" та інших законодавчих актів України: Закон від 11.02.2010 № 1878-VI [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1878-17>.
11. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України від 01.12.2005 № 3164-IV // Відомості Верховної Ради України від 24.03.2006 – 2006 р., № 12, стор. 488, стаття 101.
12. Про стандартизацію: Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>
13. Про підтвердження відповідності: Закону України від 17.05.2001 № 2406-III [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2406-14>
14. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закону України від 18.03.2004 № 1629-IV // Відомості Верховної Ради України від 16.07.2004 – 2004 р., № 29, стаття 367.
15. Загальні засади оцінки майна і майнових прав: Національний стандарт № 1: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003>.

16. Національний стандарт № 2 «Оцінка нерухомого майна»: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1442 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1442-2004>.
17. Національний стандарт № 3 «Оцінка цілісних майнових комплексів»: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2006 р. № 1655 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
18. Національний стандарт № 4 «Оцінка майнових прав інтелектуальної власності»: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2007 року № 1185 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
19. Директива Ради Європи 88/361/ЄЕС від 24.06.1988 «Щодо імплементації ст. 67 Договору» Міжнародний документ від 24.06.1988 № 88/361/ЄЕС [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_182
20. Директива Ради Європи 2006/48/ЄС (*Taking up and pursuit of the business of credit institutions*) щодо діяльності кредитних установ від 14.06.2006 № 2006/48/ЄС [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_862
21. Директива Ради Європи 2006/123/ЄС (*Services in the internal market*) щодо послуг на внутрішньому ринку Міжнародний документ від 12.12.2006 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_906
22. Методика оцінки майна: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.03 № 1891 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/> майно.
23. Методика оцінки об'єктів оренди: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.95 № 629 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/629-95>.
24. Про затвердження ліцензійних умов провадження господарської діяльності щодо проведення робіт із землеустрою, землеоціночних робіт: Наказ Держкомзему від 05.08.2009 № 423 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
25. Інструкція розрахунку прогнозової вартості об'єктів приватизації: Наказ Фонду державного майна України і Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29.11.02 № 2110/354 423 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
26. Положення про порядок видачі сертифікатів суб'єктів оціночної діяльності: Наказ Фонду державного майна України від 14.03.02 № 479 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
27. Порядок ведення Державного реєстру оцінювачів: Наказ Фонду державного майна України від 16.10.02 № 752/7040 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>.
28. Драпіковський О.І. Оцінка земельних ділянок / О.І. Драпіковський, І.Б. Іванова. – К: ПРИНТ-ЕКСПРЕС, 2004.- 296 с.

29. Драпіковський О.І. Основи земельнооціночної діяльності. Навчально – методичні матеріали спецкурсу для студентів географічного факультету / О.І. Драпіковський, І.Б. Іванова. – К: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 1999. – 46 с.

30. Міжнародні стандарти оцінки. Принципи, стандарти та правила.: Пер.з англ. М. Возної за ред. О. Драпіковського та І. Іванової. – К.: УКРелс, 1999

31. Міжнародні стандарти оцінки 2011, / пер. з англ.. УТО.-К.: «Аванпост-Прим», 2012.-144 с.

32. Микерин Г. И. Международные стандарты / Г.И. Микерин, Н.В. Павлов.-М., 2003.-384 с.

33. Оценка имущества и имущественных прав в Украине: монография; под ред. Н.П. Лебедь [2-е изд., перераб. и доп.].-К.: ООО «Информ.-издат.фирма «Принт-Экспресс», 2003.-715 с.

34. Леві О.Б. Про правову природу норм Міжнародних стандартів оцінки майна // Питання оцінки. - 2001'4.

35. Правові основи майнових і земельних відносин: Навч. посіб. / Колектив авторів; за заг. ред. В.М. Єрмоленка.-К.: Магістр- XXI сторіччя, 2006 – 384 с.

36. Колодій П.П. Управління земельними ресурсами. Том 2. Економіка землекористування / П.П. Колодій, О.І. Черечон, В.В. Тишковець, Л.В. Сухомлін, К.О. Гермонова.- TEMPUS IV. Донецьк: УНИТЕХ, 2012.

37. Економіка нерухомості: Учеб. посібник / Під. ред. Ресина В.І. - М.: Справа, 1999.-328 с.

38. Грязнова А.Г. Оцінка нерухомості / А.Г. Грязнова, М.А. Федотова, Н.В. Агуреев. - М.: Фінанси і статистика, 2004. -495 с.

39. Харрісон Г.С. Оцінка нерухомості: навч. посібник [перев. з англ.]/ Г.С. Харрісон - М.: Мособлупрполіграфіздат, 1994.- 231 с.

40. European Valuation Standards (EVS), 2012 SEVENTH EDITION [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.tegova.org/en/p4912ae3909e49>

41. European Valuation Practice: Theory and Tecynigue. Ed.by A. Adair, M. L. Downie, S.McGreal, G.Vos.- London: Pu blished by EFN Spon, 1996.

42. Салухіна Н.Г. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг: підручник / Н.Г.Салухіна, О.М.Язвінська. – К.: ЦУЛ, 2010. – 336 с.

Додаткова

1. Про землеустрій: Закон від 22.05.2003 № 858-IV [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/> землеустрій.

2. Про внесення змін до Методики експертної грошової оцінки земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів від 16.10.2011 р. № 1248 [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

3. Про експертну грошову оцінку земельних ділянок: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2002 р. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1531-2002>.

4. Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру: Постанова Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012>.

5. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами від 14.06.1994, (ратифікована Законом України № 237/94-ВР від 10.11.1994) // Офіційний вісник України від 29.06.2006 – 2006 р., № 24, стор. 203, стаття 1794, код акту 36581/2006.

6. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні // Ю.Ф. Дехтяренко, М. Г. Лихогруд, Ю.М. Манцевич, Ю.М. Палеха. – К.: Профі, 2002.- 256 с.

7. Вервейко А.П. Сучасні питання нормативної грошової оцінки земель: навч. посібник /А.П. Вервейко, Л.В. Сухомлін, О.П. Гаража. – Х.: Стиль издат, 2012.-350 с.

8. Земельне право України: Підручник / М.В. Шульга (кер. авт. кол.), Г.В. Анісімова, Н.О. Багай, А.П. Гетьман та ін.; За ред. М.В. Шульги. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 368 с.

9. Про затвердження переліків центральних органів виконавчої влади, на які покладаються функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності та розроблення технічних регламентів: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 288 // Офіційний вісник України від 29.03.2002 – 2002 р., № 11, стор. 121, стаття 521, код акту 21849/2002.

10. Про доповнення переліків центральних органів виконавчої влади, на які покладаються розроблення технічних регламентів і функції технічного регулювання у визначених сферах діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 10.06.2009 № 583 // Урядовий кур'єр від 18.06.2009 – № 107.

11. Мірошниченко А.М. Гармонізація земельного законодавства України із законодавством ЄС // Державна земельна політика в Україні: Робочі матеріали Круглого столу «Стан і стратегія сучасної земельної політики в країні» (21 травня 2009 р.). – К.: Центр Разумкова. – С. 54-59.

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів України від 18.10. 1999 № 242 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290 [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua/> - інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів, розробка інформаційного центру Верховної Ради України.
2. <http://www.kmu.gov.ua/> - інформаційно-пошукова система Кабінету Міністрів України.
3. <http://land.gov.ua/> – офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру .
4. <http://zem.ua/index.php/ru/> – земельний портал України.